

สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

The problems that cause economic crime in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phone

ปัทมธร หอมบุญมา

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: Pannathorn1970@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 37 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เกิดขึ้นจาก 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) ปัจจัยด้านกฎเกณฑ์และมาตรการกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, การฉ้อโกงประชาชน, โทรศัพท์เคลื่อนที่

Abstract

The research aimed to study the problems that cause economic crime in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phone. The research by qualitative collecting data using in-depth interview the total of 37 subjects, the result shows that; the problems that cause economic crime in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phone consist of 3 parts; 1) problems arising from personal factors, 2) problems arising from related agency factors, 3) problems arising from the factor of rules and regulatory measures of related agencies.

Keywords: Problems that cause of economic crime, Public cheating and fraud, Mobile phone

วันที่รับบทความ : 10 กรกฎาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 25 สิงหาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 04 กันยายน 2562

1. บทนำ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ถือเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่สำคัญของคนในสังคมยุคปัจจุบัน นอกจากจะเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัยแล้ว โทรศัพท์เคลื่อนที่ยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ยังเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่สามารถใช้แทนอุปกรณ์

คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มความสะดวกและสามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายได้ในทุกที่ โดยเฉพาะโทรศัพท์เคลื่อนที่ในรูปแบบสมาร์ทโฟน (Smart Phone) ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการเติบโตและจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากช่วงปลายปี พ.ศ. 2557 มีผู้ใช้เลขหมาย

โทรศัพท์เคลื่อนที่ จำนวน 94 ล้านเลขหมาย เพิ่มเป็น 121.53 ล้านเลขหมายในปี พ.ศ. 2561 [1] การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เปรียบเสมือนดาบสองคม หากใช้ในทางสร้างสรรค์ก็จะเป็นคุณอนันต์ แต่หากใช้ในทางที่ผิดก็จะมีโทษอย่างหนัก ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเพื่อใช้ประกอบความผิดหรือก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความเดือดร้อนเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมเป็นอย่างมาก ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้มักเรียกว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” [2] การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทำให้มีบุคคลบางกลุ่มแสวงหาประโยชน์ในทางที่ผิดด้วยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นอุปกรณ์ในการหลอกลวงประชาชนหรือที่เรียกกันว่า “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวจะใช้วิธีการหลอกลวง ด้วยการใช้ระบบ วีโอไอพี Voice over Internet Protocol (VoIP) ซึ่งเป็นระบบที่สามารถเชื่อมต่อผ่านอินเทอร์เน็ตไปยังโทรศัพท์เคลื่อนที่ผู้รับสาย เนื่องจากมีความทันสมัย คุณภาพเสียงชัดเจนเหมาะกับการใช้โทรจากต่างประเทศเพื่อกระทำความผิดและยังสามารถเคลื่อนย้ายอุปกรณ์เพื่อหลบหนีการจับกุมจากเจ้าหน้าที่ได้ง่าย ที่สำคัญคือระบบนี้ สามารถตั้งโปรแกรมแปลงให้เป็นหมายเลขของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับแก๊งมิจฉาชีพได้ เช่น แปลงเป็นหมายเลขของกรมสอบสวนคดีพิเศษ, ธนาคารพาณิชย์, สำนักงานศาลยุติธรรม, บริษัทประกันภัยไทย เป็นต้น ทำให้มีประชาชนในหลากหลายอาชีพ หลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2561 กรมสอบสวนคดีพิเศษหรือ (DSI) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนจำนวน 8,000 ราย ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกซึ่งคาดว่า มีผู้หลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อรวม 100 ราย วงเงินเสียหายคาดว่าจะมากกว่า 200 ล้านบาท [3] ปัญหาดังกล่าวแม้จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายพยายามให้ความช่วยเหลือในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหอาทิ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือ บก.ปอศ. กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ปปง. แต่ปัญหาดังกล่าว ก็ยังไม่หมดสิ้นไปและยังมีเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการก่ออาชญากรรมอันมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในระดับทวิภาคี

(Bilateral) หรือในระดับพหุภาคี (Multilateral) ซึ่งหากมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังน่าจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงได้ นอกจากนี้ แก๊งคอลเซ็นเตอร์ส่วนใหญ่จะกระทำความผิดในต่างประเทศ มีการคบคิดแบ่งหน้าที่กันทำเป็นขบวนการ หลอกลวงคนไทยที่อยู่ในประเทศไทย และมีคนไทยร่วมในขบวนการก่อความผิดนั้นด้วย ซึ่งที่ผ่านมาแม้จะมีการจับกุมกวาดล้างโดยเจ้าหน้าที่รัฐอย่างจริงจัง แต่ก็ยังไม่สามารถจับกุมผู้เป็นตัวการใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังได้ [4] การหลอกลวงของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในประเทศไทยแม้จะมีข่าวการจับกุมและการแจ้งเตือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่ามีประชาชนยังหลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อ ด้วยการโอนเงินผ่านตู้เอทีเอ็มให้กับแก๊งเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัยถึงสภาพปัญหาที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อของแก๊งคอลเซ็นเตอร์หรือแก๊งมิจฉาชีพเหล่านี้

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงสภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณีการหลอกลวงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยใช้ระบบ วีโอไอพี (Voice over Internet Protocol) ซึ่งเป็นระบบที่แก๊งมิจฉาชีพเลือกใช้กระทำความผิดอยู่ในปัจจุบัน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Theories of Victimization)

3.1.1 ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine activities theory) ทฤษฎีนี้มองว่า สถิติอาชญากรรมเป็นผลผลิตของโอกาสในการก่ออาชญากรรม เนื่องจากองค์ประกอบ การเกิดอาชญากรรมจะประกอบด้วย เป้าหมาย โอกาส และแรงจูงใจ ซึ่งกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้อาชญากรรมสังเกตและวางแผนการก่ออาชญากรรมได้ง่ายรวมถึงบุคคลบางประเภทที่อาจตกเป็นเหยื่อได้ง่าย เช่น ผู้หญิง เด็ก คนชรา เป็นต้น [5]

3.1.2 ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation)

ทฤษฎีการเลียนแบบถูกเสนอโดย Gabriel Tarde, (1843-1904) ใช้แนวคิดด้านจิตวิทยาอธิบายการ

เลียนแบบที่ทำให้คนเป็นอาชญากร คือ ความสัมพันธ์ กล่าวคือ คนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจะเลียนแบบพฤติกรรมกันและจะเลียนแบบคนที่มีสถานะเหนือกว่า เช่น เด็กจะเลียนแบบผู้ใหญ่ คนชั้นกลางจะเลียนแบบคนชั้นสูง การเลียนแบบพฤติกรรมใหม่จะเข้าทดแทนพฤติกรรมเก่าตามกฎของการแทรกแทน (law of insertion) เช่น ในการก่ออาชญากรรมทั่วไป เป็นต้น

3.1.3 ประเภทเหยื่ออาชญากรรม นักอาชญาวิทยา ได้ทำการศึกษาระเภทของเหยื่อไว้แตกต่างกัน Hentig 1948 ใช้ความรู้ด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา และชีววิทยา หาความสัมพันธ์ของอาชญากรรมกับเหยื่อโดยเห็นว่า ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมสามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้เยาว์ (The young) ผู้หญิง (The Female) หรือคนที่บกพร่องทางจิตและคนวิกลจริต (The mentally defective and other mentally deranged person) หรือคนโลภ (The Acquisitive person) เนื่องจากบุคคลที่กล่าวมา จะมีความอ่อนแอหรือมีประสบการณ์ในการตกเป็นเหยื่อที่แตกต่างกัน [6]

3.2 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) เป็นมาตรการหนึ่งในการลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะการลดช่องว่างหรือลดโอกาสในการกระทำความผิด ดังนี้ [7]

3.2.1 ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) ทฤษฎีนี้จะเน้นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมโดยมุ่งเน้น การควบคุม ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมเป็นสำคัญ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายจะต้องกระทำโดยรวดเร็ว ต่อเนื่องและเด็ดขาด ยิ่งระงับการกระทำความผิดได้เร็วเท่าไร ก็ยิ่งถือว่าการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 ทฤษฎีป้องกันหรือการยับยั้งข่มขู่ (Deterrence Theory) ทฤษฎีป้องกันหรือการยับยั้งข่มขู่ถือเป็นหัวใจสำคัญของสำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะเป็นการลดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากร ทฤษฎีนี้มองว่า พื้นฐานอาชญากรจะเป็นคนที่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ซึ่งหากมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดรวดเร็ว แน่นนอน และมีการลงโทษที่รุนแรง จะสามารถป้องกันมิให้บุคคลกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมได้

3.3 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Technological Change Theory)

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นแนวคิดของ William F. Ogburn 1976 มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นต้นเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและจะทำให้เกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม ดังนั้น รูปแบบของอาชญากรรมต่าง ๆ จะมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนไป โดยจะใช้เทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการประกอบอาชญากรรม เช่น การใช้กล้องถ่ายภาพ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น [8]

4. วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกำหนดแหล่งการเก็บข้อมูลสำคัญจาก 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนองค์ความรู้จากเอกสารที่เป็นหนังสือวิชาการ (text book) บทความในวารสาร (Journal) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยดุษฎีนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี รวมทั้งการสืบค้นจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต (www.) และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.1 การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในแต่ละด้านไม่น้อยกว่า 2 ปี แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 37 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้บังคับการกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (บก.ปอศ.) หรือผู้เกี่ยวข้อง 2) ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษหรือผู้เกี่ยวข้อง 3) เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) หรือผู้เกี่ยวข้อง 4) ผู้บริหารด้านนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

แห่งชาติ (กสทช.) หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 5) เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มที่ 2 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในส่วนที่รับผิดชอบด้านการกำกับดูแลกิจการด้านโทรคมนาคม 2) กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในส่วนที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับกิจการด้านโทรคมนาคม 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีจากหน่วยงานภาคเอกชน และ 4) เจ้าหน้าที่ธนาคารด้านการให้บริการลูกค้า กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านอาชญาวิทยา 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม คือ ผู้พิพากษา, พนักงานอัยการ, ทนายความ และพนักงานสอบสวน กลุ่มที่ 4 ได้แก่ ประชาชนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ผู้ตกเป็นเหยื่อที่ยังไม่ได้รับความเสียหาย และผู้ตกเป็นเหยื่อที่ได้สูญเสียเงินจากการถูกหลอกแล้ว

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยประเด็นคำถามจะครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ คือ สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและประเด็นที่ต้องการทราบ (item objective congruence index-IOC) สำหรับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูล และถอดประเด็นเนื้อหาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การสรุปผลวิจัย

5. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความโลภ ความกลัว และการขาดความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีสมัยใหม่

5.2 ปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ 2) การแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างล่าช้า 3) ขาดหน่วยงานหลักสำหรับการประสานงาน 4) ขาดหน่วยงานประสานงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ 5) เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหขาดความรู้เท่าทันเทคโนโลยี 6) จำนวนบุคลากรด้านสอบสวนไม่เพียงพอ

5.3 ปัจจัยด้านกฎหมาย ได้แก่ 1) การไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับ 2) ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ขาดมาตรการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. อภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปสภาพปัญหาได้ ดังนี้

6.1 สภาพปัญหาที่เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความโลภและความกลัว การเลือกเหยื่อของกลุ่มมิจฉาชีพ จะใช้วิธีพุดคุยโดยหลอกว่าเหยื่อเป็นผู้โชคดีได้รับเงินรางวัล แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมเล็กน้อยและจะอ้างว่าหากเหยื่อไม่สนใจ ก็จะส่งหาผู้โชคดีรายต่อไป หากเหยื่อสนใจก็จะเข้าสู่ขั้นตอนการเจรจาจนเหยื่อหลงเชื่อในที่สุด ส่วนวิธีการเลือกเหยื่อจากความกลัวนั้น เมื่อเหยื่อรับสายจะอ้างเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานซึ่งเป็นที่ยุ่จักและมีอำนาจตามกฎหมาย เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ DSI สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ปปง. และจะอ้างกับเหยื่อว่า บัญชีธนาคารของเหยื่อถูกอายัดเนื่องจากมีส่วนพัวพันกับขบวนการค้ายาเสพติด ทำให้เหยื่อตกใจกลัว นอกจากนี้นักกลุ่มมิจฉาชีพจะใช้วาทศิลป์ในการเจรจากับเหยื่อจนหลงเชื่อและต้องสูญเสียเงินให้กับแก๊งมิจฉาชีพในที่สุด หรือบางรายอ้างเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารแจ้งว่าเหยื่อเป็นหนี้บัตรเครดิต จะต้องรีบตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ตัวเอง จากนั้นแก๊งมิจฉาชีพจะ

นำเข้าสู่ขั้นตอนการพูดคุยและหลอกล่อให้โอนเงินผ่านทางตู้เอทีเอ็มเพื่อให้เข้าบัญชีที่จัดเตรียมไว้ สอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนของกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (บก.ปอศ.) [9]

6.2 สภาพปัญหาที่เกิดจากปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

6.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ ทำให้ประชาชนขาดความรู้ในข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องส่งผลทำให้เกิดเป็นเหยื่อแก๊งมิจฉาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา แผนวิจิต [10] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ผลการศึกษาวิจัย พบว่า สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คือ การขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ ทำให้ประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง

6.2.2 การแก้ไขปัญหของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างล่าช้า ความล่าช้าในการแก้ไขปัญหาทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้มีผู้กระทำความผิดเกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแบบมากขึ้น สอดคล้องทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of imitation) ของกาเบรียล ทาร์ด (Gabriel Tarde, (1843-1904) ที่อธิบายถึง พฤติกรรมการเลียนแบบการก่ออาชญากรรมว่า หากเห็นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนที่ทำความผิดแล้วมีโอกาสดูถูกจับน้อย เพราะกระบวนการยุติธรรมทำงานล่าช้าหรือขาดประสิทธิภาพ ก็จะเกิดการเลียนแบบก่ออาชญากรรมในลักษณะเดียวกัน [11]

6.2.3 ขาดหน่วยงานหลักในการประสานงาน ทำให้การติดตามตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษล่าช้า เป็นเหตุให้เหยื่อหมดโอกาสที่จะได้ทรัพย์สินคืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ธร ธัญญสิริ [12] ได้ศึกษาวิจัยถึงบทบาทของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม พบว่าการทำงานในระดับหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมยังขาดการประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ล่าช้า จึง

ต้องพัฒนามาตรฐานการทำงานและการแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรมให้ดีขึ้น

6.2.4 ขาดหน่วยงานประสานงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ทำให้ไม่สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษในประเทศได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตพล กาญจนกิจ [13] ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ผลการวิจัยพบว่า การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติเป็นเรื่องที่ท้าทายรัฐในประเทศอาเซียน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาทางไซเบอร์ของประเทศไทย หากจะให้การแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐควรจัดตั้งหน่วยงานพิเศษสำหรับการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยตรง

6.2.5 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เท่าทันเทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหา ทำให้การป้องกันและการแก้ไขปัญหาเกิดความล่าช้าขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ กุลนิต [14] ที่ได้ศึกษาถึง รูปแบบและมาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนั้น ควรฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ด้านเทคโนโลยีและด้านอาชญากรรมไซเบอร์ให้กับเจ้าหน้าที่เหล่านั้น

6.2.6 จำนวนบุคลากรด้านสอบสวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ทำให้การแก้ไขปัญหาเกิดความล่าช้า โดยเฉพาะการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมชญา ศิริวรรณบุญ [15] ศึกษาถึง แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทย ผลการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทยให้มีประสิทธิภาพจะต้องพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวนให้มีความรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และควรเพิ่มตำแหน่งพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้าน เทคโนโลยีและอาชญากรรมข้ามชาติให้มากขึ้นเพื่อลดความล่าช้าในการแก้ไขปัญหา

6.3 สภาพปัญหาที่เกิดจากปัจจัย ด้านกฎหมายและมาตรการกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 การขาดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ประชาชนขาดการคุ้มครองจากรัฐ ทำให้มีโอกาสดกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้น ดังนั้น หากมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับจะเป็นการลดโอกาสผู้กระทำความผิดให้น้อยลงเพราะเกรงกลัวต่อกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime triangle theory) ขณะเดียวกันจะทำให้การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมลดน้อยลงด้วย ชรินทร์ โภพัฒน์ตา [16]

6.3.2 ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการป้องกันอาชญากรรม เพราะจะทำให้การป้องกันอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากจะมีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นใหม่เพราะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย สอดคล้องกับคำอธิบายของ พรชัย ชันดี [17] ที่เห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการยุติธรรม จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาดรวดเร็ว ต่อเนื่องและกฎหมายต้องมีโทษที่รุนแรง จึงจะทำให้ผู้กระทำความผิดจะไม่กล้ากระทำความผิด เพราะกลัวว่าจะเสี่ยงต่อการถูกจับและจะได้รับโทษที่รุนแรง

6.3.3 ขาดมาตรการกำกับดูแลของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์มีมาตรการตรวจสอบหรือกำกับดูแลการเปิดบัญชีอย่างเข้มงวด จะมีส่วนช่วยลดการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้มาก ตามทฤษฎีลดช่องโอกาส ซึ่งได้อธิบายให้เห็นถึงการป้องกันอาชญากรรมด้วยการลดช่องโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่น การทำให้เป้าหมายของการกระทำความผิดหมดไปหรือยากต่อการเข้าถึงเหยื่อหรือการมีมาตรการที่เข้มงวดของเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จะทำให้อาชญากรก็จะไม่กล้าก่ออาชญากรรมนั้น [18]

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

7.1.1 ควรมีการตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับในประเทศไทย เพื่อป้องกันการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปแสวงหาประโยชน์และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนมิให้ถูกละเมิด ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้ ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เสนอกฎหมายเข้าพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อประกาศเป็นกฎหมายใช้บังคับต่อไป

7.1.2 ควรจัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้น เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักสำหรับรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทั้งระบบ ทั้งด้านนโยบายและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนทราบ ทั้งนี้ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการเสนอเรื่องต่อรัฐบาลเพื่อขอให้จัดสรรงบประมาณในการจัดทำต่อไป

7.1.3 ธนาคารแห่งประเทศไทยควรออกหลักเกณฑ์เป็นประกาศเพื่อบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ให้มีมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าธนาคารในการเปิดบัญชีใหม่ เพื่อป้องกันการรับจ้างเปิดบัญชีนำไปใช้กระทำความผิด

7.2 ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเจาะลึกถึงสภาพปัญหาการเกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการฉ้อโกงด้วยการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การฉ้อโกงประชาชนผ่านทางแอปพลิเคชัน (Application) บนโทรศัพท์เคลื่อนที่รูปแบบใหม่ หรือทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

8. กิตติกรรม-ประกาศ

ขอขอบคุณ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เปิดโอกาสให้เป็นอาจารย์พิเศษสาขาวิชานิติศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับดำเนินการวิจัยเรื่องนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (8 มิถุนายน 2562). ตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่. สืบค้นจาก <http://www.nbtc.go.th/getattachment/Business/commu/telecom/ตลาดโทรคมนาคม/ตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่/pdf.aspx>.
- [2] วีรพงษ์ บุญโยภาส และสุพัตรา แผนวิชิต, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2557

- [3] กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (25 พฤศจิกายน 2561). เตือนภัยกลุ่มมิจฉาชีพการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (แก๊งค์คอลเซ็นเตอร์). สืบค้นจาก <https://dsi.go.th/View?tid=T000151>.
- [4] วันชัย รุจนวงศ์, “ฝ่าองค์กรอาชญากรรมมั่งร่ำรวยของสังคม” กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2548
- [5] สุดสงวน สุธีสร, “อาชญาวิทยา”, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- [6] ปกรณ์ มณีปกรณ์, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา”, กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเวิลด์เทรดประเทศไทย, 2555.
- [7] พรชัย ชันดี, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัยและนโยบายประยุกต์”, ศูนย์ฟิล์ม, 2553.
- [8] สาโรจน์ กล่อมจิต, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2547.
- [9] กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. (1 พฤษภาคม 2562). เตือนภัยแก๊งค์ Call Center แอบอ้างเป็นตำรวจ บก.ปอศ. สืบค้นจาก https://www.edpolice.com/Index.php?modules=news&f=view&nesCatID=1&newx_id=63.
- [10] สุพัตรา แผนวิจิต, “การจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 36, ฉบับที่ 1, 2559, หน้า 99-110.
- [11] วีรพงษ์ บุญโยภาส และสุพัตรา แผนวิจิต, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2557
- [12] พงษ์ธร ธัญญสิริ, “บทบาทของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาเชิงบูรณาการ”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1, 2552, หน้า 201-211.
- [13] ชิตพล กาญจนกิจ, “ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมไซเบอร์” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ 46, ฉบับที่ 1, 2559, หน้า 51-77.
- [14] ณรงค์ กุลนิตเทศ, “รูปแบบและมาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์” การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ 2558, หน้า 224-237
- [15] พรณชญา ศิริวรรณบุศย์, “แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทย” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ, ปีที่ 46, ฉบับที่ 2, 2559, หน้า 131-146.
- [16] ชรินทร์ โกพัฒน์ตา, “คู่มือการบริหาร การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินอาคารร้านค้า”, วิทยาลัยการตำรวจกองบัญชาการศึกษานักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557.
- [17] พรชัย ชันดี, “ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัยและนโยบายประยุกต์”, ศูนย์ฟิล์ม, 2553.
- [18] สุดสงวน สุธีสร, “อาชญาวิทยา”, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

